

ВЕТЕРИНАРНІ НАУКИ

УДК 378:001.891

DOI: 10.37000/abbsl.2021.98.01

**НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУКМАНСЬКОГО ОЛЕГА ІВАНОВИЧА
(з нагоди 90-річчя від дня народження)**

Ж. Коренєва, М. Скрипка, О. Пасніченко

Одеський державний аграрний університет

Сукманській Олег Іванович - заслужений діяч науки і техніки, доктор медичних наук, професор. Разом зі своїми учнями він детально вивчив патогенез нейрогенних дистрофій, а також патологій органів порожнини рота. Завдяки його роботі, існують методи дослідження еміграції лейкоцитів в порожнину рота, лікування нейрогенних дистрофій і гіпофункції слинних залоз. Сукманській О.І. велику увагу приділяє дослідженню і використанню в тваринництві та ветеринарії біологічно активних речовин, зокрема фітоестрогенів. Йому належить ряд публікацій з філософських проблем загальної патології, медицини, біології.

Ключові слова: наукова-педагогічна діяльність, патологічна фізіологія, Сукманський О.І., Одеський державний аграрний університет.

Виповнилося 90 років з дня народження і 70 років наукової та педагогічної діяльності доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, керівника курсу патологічної фізіології Одеського державного аграрного університету, професора-консультанта Інституту стоматології та щелепно-лицьової хірургії НАМН України Олега Івановича Сукманського. Все своє життя він присвятив науці: проведенню досліджень, написанню підручників, статей, монографій, підготовці молодих науковців. А також все життя сумлінно передає свої знання новим і новим поколінням студентів [1–3].

О.І. Сукманський народився 2 січня 1931 р. у м. Дриса (нині Верхньодвинськ Вітебської обл. Білорусії) у сім'ї лікарів. У 1951 р., у віці 20 років закінчив з відзнакою Вінницький державний медичний інститут і вступив до аспірантури при кафедрі патологічної фізіології Одеського державного медичного інституту, яку очолював відомий патофізіолог професор М.Н. Зайко. Тут він послідовно працює на посадах асистента (з 1954 р.), доцента (з 1960 р.), завідувача кафедри (з 1963 р.).

У 1959 р. О.І. Сукманський захищає кандидатську, в 1969 р. – докторську дисертацію. У 1970 р. одержує звання професора. З 1969 по 1977 р. працює в Одеському НДІ стоматології на посаді завідувача лабораторії патофізіології і експериментального відділу. У 1977–97 рр. працює в Дніпропетровському ордену Трудового Червоного Прапора медичному інституті (з 1992 р. – Дніпропетровська державна медична академія), де очолює кафедру патологічної фізіології. У 1997 р. повертається до Одеси і працює до цього часу в Одеському державному аграрному університеті (до 2001 р. – Одеський сільськогосподарський інститут). Тут він викладає патологічну фізіологію на посадах завідувача кафедри терапії, клінічної діагностики і патофізіології (до 2003 р.) і завідувача кафедри нормальної і патологічної анатомії та патофізіології (до 2005 р.), а далі – професора цієї кафедри і керівника курсу патофізіології.

Одночасно працює в Одеському НДІ стоматології (тепер – Інститут стоматології та щелепно-лицьової хірургії НАМН України). Спочатку завідує відділом наукової інформації інституту, а далі з 2000 р. до 2007 р. очолює лабораторію патофізіології. Наприкінці 2007 р. звільняє цю посаду, але залишається на громадських засадах науковим консультантом інституту і членом редколегій двох журналів, які видає інститут.

Науковий напрям О.І. Сукманського значною мірою сформувався під впливом його вчителя М.Н. Зайка, під керівництво якого він виконав кандидатську дисертацію, присвячену вивченню нейротрофічних розладів у тканинах порожнини рота. Тут він бере участь в організації першої в Одесі і однієї з перших в Україні лабораторії радіоактивних індикаторів (1951) і застосовує радіонуклідний метод для вивчення нейротрофічних розладів мінерального обміну в тканинах

зубів і виділення мінеральних речовин до слини. Детально описує зуби кролика як об'єкт наукових досліджень. Вперше експериментально доводить що в кролика, на відміну від більшості гризунів (щурів, мишей, хом'яків) постійно ростуть не тільки різці, але й моляри.

Далі О.І. Сукманським та його учнями були досліджені основні закономірності розвитку нейродистрофічних процесів у тканинах зубів, слинних залоз та слизової оболонки порожнини рота. Із слинних залоз великої рогатої худоби виділено гормон паротин та вивчено його вплив на мінеральний обмін звапнілих тканин, а також на вуглеводний і білково-нуклеїновий обмін у пульпі зубів і слинних залозах.

Вперше в країнах СНД вивчено сіаладенотрофічний ефект, розроблено його оригінальні моделі та методи стимуляції продукції слинними залозами інкретів, ростових і трофічних факторів. Ці роботи започаткували новий, сіалотрофічний напрям наукових досліджень. На основі сіалотрофічної концепції розроблено метод корекції нейротрофічних розладів, а також лікування ксеростомії і виразкової хвороби. Розроблено метод визначення міграції лейкоцитів до порожнини рота, який застосовується у наукових та клінічних дослідженнях. Вивчено вплив фітоестрогенів (ізофлавононів) на рівень здоров'я, а також на метаболізм звапнілих тканин і можливість їх застосування для корекції остеодистрофічних процесів та пародонтиту. Розроблено експериментальну аліментарну модель пародонтиту.

У двох монографіях О.І. Сукманського узагальнені дані про біологічно активні речовини слинних залоз. Ще дві монографії, написані у співавторстві, присвячені фітоестрогенам та історії кафедри патологічної фізіології Одеського медичного університету.

Він є співавтором підручника з патологічної фізіології за редакцією М.Н. Зайка, який витримав декілька видань українською, російською та румунською мовами і відзначений Державною премією України, а також одним з авторів підручника «Внутрішні хвороби тварин» за редакцією академіка НААН В.І. Левченка (2001). У співавторстві з С.І.Улизьком написано підручник «Ветеринарна гематологія» (2009).

О.І. Сукманський є талановитим лектором. Виступав з лекціями в Київському, Харківському, П Московському медичних інститутах, у Центральному інституті удосконалення лікарів (Москва) та в Московській академії ветеринарної медицини і біотехнології ім. К.І. Скрябіна.

О.І. Сукманському належить низка публікацій з філософських проблем загальної патології, зокрема у співавторстві з проф. Г.І. Царгородцевим підведені підсумки всесоюзної дискусії з проблеми «Сутність хвороби» (1985). В останні роки, зокрема у співавторстві з проф. В.П. Реутовим опублікована низка оглядових публікацій російською, українською та англійською мовами, присвячених ролі газотрансмітерів у фізіології та патології. Всього О.І. Сукманському належить більше 350 публікацій. Він є автором двох винаходів. Під його керівництвом виконано 5 докторських і 12 кандидатських дисертацій.

Протягом багатьох років О.І. Сукманський очолював Одеське та Дніпропетровське товариства патофізіологів, був членом правління Українського та Всесоюзного товариств патофізіологів. У 2016 р. обраний почесним членом Українського товариства патофізіологів.

Нагороджений медаллю Підвисоцького-Богомольця. Організував Третю конференцію патофізіологів України (Одеса, 1966) та Перший національний конгрес патофізіологів (Дніпропетровськ, 1992).

О.І. Сукманський брав активну участь у міжнародному співробітництві, зокрема з вченими Рочестерського університету (США), що було відзначено спеціальним сертифікатом (1996). Був учасником Міжнародного пленуму патофізіологів (Ростов-на-Дону, 1974), Міжнародних конгресів патофізіологів (Варна, 1978; Лейпциг, 1984; Москва, 1991). З 1993 р. є членом Міжнародного товариства з патофізіології (International Society for Pathophysiology), заснованого у 1991 році.

За багаторічну сумлінну працю нагороджений медаллю «Ветеран труда», значком Міністерства охорони здоров'я СРСР «Отличнику здравоохранения», ювілейною медаллю «10 років незалежності України».

Є ветераном-учасником війни. Нагороджений ювілейними медалями «Захиснику вітчизни» на честь 60-річчя перемоги та «65 років перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». У 2009 р. О.І. Сукманському присвоєне почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Список використаних джерел

1. Олег Иванович Сукманський (до 80-річчя від дня народження) [Текст] // Фізіологічний журнал. 2010. т.56, № 6. С. 119–120.
2. Професор О.І. Сукманський (до 80-річчя від дня народження) [Текст] // Медичні перспективи. 2010. т. XV, № 4. С. 148–150.
3. Професор Олег Иванович Сукманский (к 85-летию со дня рождения) [Текст] // Вісник стоматології. 2015. № 4. С. 70–71.

НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СУКМАНСЬКОГО ОЛЕГА ИВАНОВИЧА

Ж. Коренева, М. Скрипка, А. Пасниченко

Сукманский Олег Иванович - заслуженный деятель науки и техники, доктор медицинских наук, профессор. Вместе со своими учениками он детально изучил патогенез нейрогенных дистрофий, а также патологий органов полости рта. Благодаря его работе, существуют методы исследования эмиграции лейкоцитов в полость рта, лечения нейрогенных дистрофий и гипофункции слюнных желез. Сукманский О.И. большое внимание уделяет исследованию и использованию в животноводстве и ветеринарии биологически активных веществ, в частности фитоэстрогенов. Ему принадлежит ряд публикаций по философским проблемам общей патологии, медицины, биологии.

Ключевые слова: научно-педагогическая деятельность, патологическая физиология, Сукманський Олег Иванович, Одеський державний аграрний університет.

SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF SUKMANSKY OLEG IVANOVICH

Zh. Koreneva, M. Skripka, O. Pasnichenko

Sukmansky Oleg Ivanovich - honored worker of science and technology, doctor of medical sciences, professor. He and his students studied in detail the pathogenesis of neurogenic dystrophies and pathologies of the oral cavity organs. Thanks to his work, there are methods for studying the emigration of leukocytes into the oral cavity, for the treatment of neurogenic dystrophies and hypofunction of the salivary glands. Sukmansky O.I. pays great attention to research and use in animal husbandry and veterinary medicine of biologically active substances, in particular phytoestrogens. He wrote publications on philosophical problems of general pathology, medicine, biology.

Key words: scientific and pedagogical activity, pathological physiology, Oleg Ivanovich Sukmansky, Odessa State Agrarian University.